

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

C. II. Continuatio præcedentis, seu modus cogitandi de præsentis & de futuro vitæ tempore.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

FERIA TERTIA

HEBDOMADÆ SANCTÆ

CONCIO SECUNDA.

QVÆ EST CONTINVTIO PRÆCEDENTIS.

Præfens & futurum vitæ tempus considerandum;
& quomodo.*Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine Anima mea. Ifa. 38.*

OMnium temporis partiū nulla est quæ cum olim fuerit nostra, minus sit nunc in nostrâ potestate quàm præteritum, nō modò quia non est amplius, neque unquam erit, verum etiam quoniam id amisimus, cū non amittatur nisi prætereundo. Illud quippe ipsum est transire, quod perire, ait Sanctus Prosper: neque enim ad hoc accedit ut maneat, sed in hoc transit ut pereat. Contrà verò, tempus præfens nostrum est, cum in manibus nostris sit; & futurum pariter nostrum erit, siquidem id expectamus; & die unâ ad ventante, vel præfente, nostrum evadet. Unde quandoquidem cum Rege Ezechia habemus considerandos coram Deo nostros annos in amaritudine cordis nostri, possumus longè æquius attendere in nostris annis partem quæ eos facit nostros, quàm eam quæ impedit quo minus nostri præteriti existant. Præfens nimirum præterito succedit, ex præterito enim ad præfens venimus, & ex consideratione præteriti, nexus continensque se-

ries rerum nos adigit ad ineundam præfentis considerationem: Ecce rationem & modum.

I. Consideratio. Præfens, inter omnes temporis partes fugacissimum est, & maximè exiguum. Illud vocat Philosophus nunc fluens; Boëtius lib. de Trinit. currens tempus: Quantum illud est, ut cū de ipso præfenti tempore loquimur, iam ipsum effluxerit in præteritum: Immodò vix de præfenti cum adhuc præfens est loquimur, quia ipsum jam præterit. Porro dixi omnium esse minimum, quia quod pluribus vicibus præfens fuit, simul est præteritum, nam licet non æq; primo totum sit præteritum, tandem tamen simul est omne præteritum. Ad hæc tam futurum quam præteritum partibus dividuntur; præfens autem ipso Nunc continetur: nihil autem in tempore aut duratione minus esse potest instanti; & demum id tantum sumus, quod Nunc sumus; unde apparet quanti nos æstimare debeamus, cum totum esse nostrum uno Nunc contineatur.

H h 3

II. Con-

II. Consideratio. Hoc tamen tantum est in nostra potestate: Nam futurum, nostrum non est, cum nondum sit; præteritum esse desit nostrum, quia perit, & amplius non erit: Nos itaque solius præsentis domini sumus. Vide igitur quomodo illo utaris: quod ut rectè facias.

Perpende illud esse talentum, quod à Deo nobis datur ad negotiandum, secundum illud, Lucæ 19. *Negotiamini dum venio.* Quandiu in manibus est, lucrari licet: Veniet illud tempus cum auferetur à nobis, & ut juravit Angelus in Apocalypsi, *Quia non erit tempus amplius.* Hoc est quod dixit Apostolus, versiculum Davidis exponens, 3. ad Hebr. *Hodie si vocem eius audieris:* &c. ait enim, *Adhortamini vosmetipsos, per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati.* Quæ maior fallacia peccati, quam tempus præsens negligere, quod tibi certum est, & rem quæ tanti tua refert, in incertum tempus reiicere. Sed vide talenti huius pretium: Et enim nihil tempore melius Deus nobis in rebus humanis dedit, non terras, non maria, non opes. Hinc autem agnosce, quòd quia illo caruerunt Angeli peccatores, facti sunt dæmones. Quàm item multi homines damnantur, quoniam illis tempus non datur. Vide itaque quantum debeas Deo, qui tibi illud hodie prorogavit: Nam quandiu durat, tandiu est tempus salutis: *In tempore enim accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te.* Vide iterum eius pretium: non minus est quàm æternitas, nam & finitur æternitate, & æternitate compensatur, quam sibi similem facit aut facit aut beatitudine aut infelicitate. Quid igitur tam inutiliter tempus teris in nugis, in confabulationibus, in vanitatibus? Memineris in præsentem tempore esse omnia: itaque te dum illud perdis, rerum omnium facere jacturam. Hoc est illud momentum unde pendet æternitas. Certè semen est æterni-

tatis: nam quæle fuerit tuum tempus, talis tibi erit æternitas. Vide ergò quam facias tementem: eadem enim erit messis: *Nam: quæ seminaverit homo, hæc & metet.* Quoniam qui seminavit in carne sua, de carne, & metet corruptionem: qui autem seminavit in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo, metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum. Vide num benè concludat Apostolus.

III. Consideratio. Quidquid aliàs fueris, hoc maximè es, quod nunc es, itaque cognosce præsentem animæ tuæ statum, nam Deus secundum illum te judicat. Porro ille status duplex esse potest, unus est circa necessaria, aliter est circa perfectionem. Necessaria voco ea sine quibus sperari non potest salus, & quæ omnibus curæ esse debent, iis etiam qui perfectionis studio tenentur: Id enim nonnullis contingit ut quæ perfectionis esse videntur, ea sequantur; quæ verò necessaria sunt ad salutem ea negligant: qua in re Christus damnat Phariseos hypocrisis, quibus ait, illud oportuisse facere, & aliud non omittere. Ad perfectionis autem statum pertinet studium augendi merita, & in virtute proficiendi, circa necessaria hæc considera.

I. An sit in te aliqua culpa mortalis: Aut præterita, cui nunquam providisti, seu certa sit, seu dubia, de qua nunquam interrogare te voluisti; in particulari, num in juventute & adolescentia aliquid admiseris, quod nunquam benè fuerit discussum, nec planè examinatum: Aut præsens, sive ea manifesta in continuatione status periculosi, sive occulta, verbi gratia in vindicta, in odio, in turpitudine, in omissa satisfactione, in boni alieni retentione, & similibus quæ ferè mortalia sunt.

II. An sis in aliquo habituali peccato mortali, quod nunquam fuit retractatum, seu in affectu, aut in dispositione, & præparatione ad

ne ad mortale aliquod actuale; ut solent esse Nobiles respectu duellorum; multi respectu negotiorum; item pecuniæ credendæ per usuram; item Beneficio: um Ecclesiasticorum iniuste habitorum aut retentorum.

III. An sis in certo aut probabili periculo eiusmodi peccati; num affixus sis creaturæ cuiuspiam, cuius aut amor aut amicitia, aut nexus, aut dependentia tibi exitiosa sit; punquid aliqua servitute tenearis, quæ faciat, ut non possis denegare alicui, quod arbitraris te salva conscientia ipsi concedere non posse.

IV. Num sis in aliquo fortunæ statu quem mutari oporteat, aut in rei alicuius periculo se usu.

V. An eveniat tibi sicut plerisque, ut quod veniale tantum est ad tempus aliquod, consecutione evadat mortale: Vnde fiat ut in malo statu sit, quàm minus cogitas, quod quidem multis modis contingere potest, & quod advertunt pauci.

VI. In omissionibus; an non aliqua graves existunt. In quo attende rationem conditionis tuæ, & tui status obligationem, quæ offensam mortalem infert, utpote quæ maximi sit momenti: ut in Religiosis quoad vota, regulas & studium perfectionis.

VII. Circa usum ut abusum Sacramento: rum: nam heu quàm multi ipsis remediis pereunt!

VIII. Nihil ne est quod conscientia tibi suggerat non esse faciendum, secundum illud Christi Domini esto consensiens adversario tuo cum dum es in via cum illò. Nam quod non fit ex fide peccatum est. Sed attende, nunquid imponis tibi & conscientia tuæ, ut obedias passioni tuæ.

IX. Circa obligationes omnis generis: ut circa restitutionem famæ vel bonorum.

X. Et cum aliquid tale inveneris, sic con-

clude: Quid cunctor ad id prospicere, ac meam salutem in tuto ponere? Nonne expertus sum plus satis expectationem mihi inutilem esse? Et si aliquando, cur non modò? Modò, modò aiebat Augustinus, expecta, reexpecta, &c. & illud modò non habeat modum. Certè nihil fit nisi in præsentia. Iohan. 12. *Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebra comprehendant.* Immodò ipse Christus sic de se loquitur: quanto magis idè dicere debes. Ioan. 9. *Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: venit nox quando nemo potest operari.* Si modo potes fortasse deinceps non poteris: & si poteris fortè non voles. Quid scis an tempus sis habiturus; & si habeas, quid scis an gratiam sis habiturus eiusmodi qua utiliter utaris ad salutem.

Iam circa statum perfectionis, & augmentum:

Considera qualis sis. & præsentem animæ tuæ justitiam compone cum præterita: an non aliquando melior fueris quam nunc sis, & unde id factum sit; ut cum agnoveris, remedium adhibeas: Quàm multi enim dicere possunt quod Iob. *Quis mihi dedit sim iuxta menses pristinos, &c.* Vide an sit aliquis in te amor perfectionis; an studeas augere merita & in virtute proficere; qualis sis in emendatione, qualis in virtutum profectu, quæ duo, studium perfectionis complectitur; demum an cupias melior esse, an non? Nam quod aliqui dicunt se necessariis ad salutem esse contentos, valde absurdum est. In primis, quia cum rebus omnibus nemo contentus sit mere necessario, cum respectu tantum salutis, sensus ille in nobis existit? Deinde, nullus est qui non aliquid amplius optet in cæteris, nemo qui non ambiat augere divitias, amicos, scientiã, gratiã: cur tantum in bonis spiritualibus moderata est ambitio? Deniq; sic ferè contingit inter homines, ut minus semper fiat in actione,

actione, quàm quod volitum est in intentione; unde qui parva affectat ad nihil pervenit, & qui necessarius est contentus, vix unquam implet. Sed qualiscunque sis circa virtutem, te ipsum agnosce, & mirare post tot gratias, post tot vocaciones, tot adiumenta salutis, tot Sacramenta, tantum exhausti Sanguinis Christi te tam parum profecisse. Quando incipies, quando pugnabis, quando cures? Tam multi coronati sunt, tam multi triumpharunt; tu solus inglorius sine palmâ, sine victoria, 2. ad Timoth. 2. *Labora sicut bonus miles Christi Iesu &c.* Nam qui certat in agone, non coronatur nisi legitimè certaverit.

IV. Consideratio. Tempus præsens melius est quocunque futuro, quod semper erit deterius: unde incredibilis multorum error qui præsens negligunt certum, & quod habent in potestate; & se ad futurum quod est incertum, dubium, & cuius non habent potestatem, referunt.

Nota I. Ista differre inter se *και οὐκ ἐπινοῦν*, oportunitatem & tempus: nam tempus significat quamcunque durationem; sed oportunitas certum tempus, quo elapso, res aut nullo modo, aut sine magno detrimento fiunt: & de hac oportunitate loquitur Sapiens, cum dicit. *Omnia tempus habent*, unde subditur, *& suis spatii universa transeunt sub cælo*, pro quo Septuaginta Interpretes sic vertunt, & oportunitas omni rei: nam ut pergit *Tempus nascendi, & tempus moriendi; tempus plantandi, & tempus evellendi, &c.*

Nota II. Quemadmodum datur tempus & occasio rerum omnium, ita datur tempus, & occasio salutis, qua occasione præterita, vel solus omninò impossibilis, vel admodum difficilis redditur, ita ut de facto nunquam obtineatur. Hoc toties monet Scriptura in utroque testamento: ad Rom. 13. *Et hoc scientes tempus: quia hora est jam nos de somno surgere: &*

ad Galat. 6. *Deum tempus habemus, operemur bonum, ad omnes: Item, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: Item, In tempore opportuno: & Olee cap. 10. Tempus autem requirendi Dominum: Pono illam oportunitatem dico esse tempus præsens quodcunque, quod significari à Davide, interprete S. Paulo ad Hebr. 3, pervocem *Hodie* jam pluries diximus, quam voce, seu quo in tempore, Paulus fundamentum ponit, ut in eo quod solum statuit esse tempus agendi.*

V. Consideratio est de temporis irreparabilitate, ratione cuius dicit dies nostros suam habere malitiam, eoque Apostolus dicit esse malos. Etenim cum omne tempus suum onus habeat, & omne tempus suam mercedem, omne suam obligationem, omne suam oportunitatem, omne suam occupationem, omne suam occasionem, illud quoque omne irreparabile esse patet. Et ideo, dum per pœnitentiam reparas præterita, semper aliquid de vita deperit, eisque pars quædam suo labore vacua videretur, cum eo tempore quo deberes acquirere, cogaris reparare. Unde rectè Seneca lib. de Brev. vitæ cap. 8, Temporis nullum pretium est: & illud rectè Sapientes appellarunt sumptuosum impendium; mirum re omnium pretiosissima ita ludi! Propterea sic utiliter nos exhortatur Apostolus ad Ephes. 5. *Videte itaque fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes: redimentes tempus quoniam dies mali sunt: &c.* Quæ commonitio quàm necessaria fuerit in se quisque experitur.

De præterito, ac de præsentis dicere potuimus quoniam utrumque nobis certum est, ac determinatum: sed de futuro quis loqui poterit, nisi Deus, secundum illud Isaia 45. *Ventura interrogate me: Quædam tamen pro nostro captu circa illud spectare possumus, eoque magis quod hæc verba Ezechia Regis; Revogabo tibi omnes annos meos in amaritudine anima mea*

me; nonnulli interpretentur de annis futuris, nempe de annis quindecim quos Deus illi addidit: quasi diceret, perpetuo habebō in animo meo reliquam vitæ meæ partem, quam in cinere, & pœnitentia transigam: nec me dabo gaudio & lætitiæ, cum sciam post hoc tempus mihi moriendum esse.

I. Itaque circa futurum Consideratio est: Nihil esse magis incertum quam futurum tempus. Et in eo quidem multiplex incertitudo. In primis an erit aliquod futurum. Nemo enim illud sibi certò polliceri potest. Quare sæpe me terret illud Christi Domini monitum; *Vigilate quia nescitis diem neque horam: Item, Quæ horæ non putatis filius hominis veniet. Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate.* In quo illud adverto, omnes ferè deprehendi ex illa spe improba futuri: qua de causa sic ait Paschalius Abbas Corbeiensis: Animæ languenti ultima dies fur est, & latro. Porro illa quo distinguit Christus diem, & horam, quia licet dies nobis non esset ignota, sæpe hora incerta est. Deinde nobis incertum est quantum nobis super sit: itaque futurum ex præterito non est metiendum; nisi ut scias, quo plus vixisti, eò minus tibi superesse: & cum in ea parte quæ superest, tua vetera sint corrigenda, & æternitas tua disponenda, satis intelligis tibi nullam futuri temporis partem esse deperdendam. Denique incertum est, quale sit futurum, neque enim omnia tempora similia sunt: Quid scis an tibi parentur magna, graves tentationes, durissimæ afflictiones? Certè Iobus parum attentus presentium prosperitati, semper metuebat futura: Vnde ait cap. 3. *Quia timor quem timebam, evenit mihi, & quod verebar accidit.* E contrario verò nihil certius est æternitate, 1. Aliquam esse futuram; 2. Nullo sine terminandam, nam ut ait S. Augustinus in Psal. 145. æternitas in verbo, quatuor syllabis constat; in se, sine fine est; 3. Quoad qualitatem, aut summè miseram esse, aut sum-

mè felicem, quæ cogitatio me admodum tenere debet suspensum.

II. Consideratio: futurum tibi maximè cordi esse debere, quoniam quod tua maximè refert, superest futurum, nempe mors, & iudicium: quæ quoniam quando futura sunt, incertum est, scito nullam tibi partem temporis futuri negligendam esse. Nam ut dixit Augustinus: Ideo latet ultimus dies, ut timeantur omnes dies: Vide qua cura angetetur B. Iob. cap. 14. *Cunctis diebus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea.*

III. Consideratio: Cùm multa tibi data sint præcepta quæ nunquam observasti, certè illa observanda sunt in futuro tempore, uti de Deo diligendo, de Contritione, de Pœnitentia, de restitutione famæ, & honorum, de reconciliatione cum inimicis; & alia id genus quæ si semper differantur, non erit amplius tempus ea observandi. Itaque valde verendum, ne ex dilatione continua fiat omisio voluntaria, & cum culpa, quidquid nobiscum ipsi dissimulemus. Accedit eo, quod cum tempus quod mihi adhuc datur, post peccatum, & Deum offensum, mihi detur ad faciendam pœnitentiã, secundum illud Apostoli. *An ignoras quod Benignitas Dei ad pœnitentiã te adducit,* hoc unum mane mihi sit cogitandum; & eodem sensu vivendum quo vixit Ezechias, reliquis diebus vitæ suæ, scilicet, *in amaritudine;* semper habendo præ oculis mortem meam. præsertim cum nesciam quantum mihi super sit vitæ, dicendo cum David; *Notum fac mihi Domine finem meum & numerum dierum meorum, ut sciam quid desit mihi;* & cum Iob, *dimitte ut plangam dolorem meum.*

IV. Consideratio, Vt quoniam circa futura versatur providentia, tu eam adhibeas, & secundum ipsam, vitam tuam disponas, ut statuas, quæ tibi deinceps agenda sunt: i. circa cultum Dei, usum Sacramentorum, quan-

ces, religionem, & circa virtutes cujuscunque ordinis, naturales & morales, aut supernaturales: 2. circa opiniones tuas, & negotia, officia, usum temporis: 3. circa familiæ tuæ regimen, & corporis tui curam; circa victum, vestitum, somnum, ornatum, impensas, eleemosynas, & similia: 4. circa ludum, & recreationem, delicias, jocos, voluptates. &c.

V. Consideratio. Memento te in futurum expectare æternitatem, quam brevi inchoabis, & in quam semel ingressus nullam deinceps patieris mutationem. Exemplum habes in iis qui te præcesserunt, qui omnes in eo statu sunt, in quo erunt per æternitatem, ita ut nullam deinceps sperare possint mutationem. Vide an ad prudentiam Christianam pertineat rem tanti momenti non curare; præsertim cum in uniuscujusque manu sit ipsa æternitas, antequam sit. Si enim semel fuerit inchoata, cum ex sua natura sit immutabilis, nullum remedium sperari potest, nulla mutatio.

Finio cum Apostolo inculcando iterum hæc ejus verba ad Ephes. 5. *Videte itaque fratres quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes: sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt: propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei.* Vide quoties iteret nobis opus esse prudentiâ, & sapientiâ & intelligentiâ, & vitandam nobis esse imprudentiam: ut ostendat circa illud occupari debere

omnem nostram curam. Etenim intolerabile est homines tam cautè in rebus temporalibus agere, & in hujus vitæ negotiis adeò prudenter se gerere, & in rebus alterius adeò imprudenter ac temerè: cum damna hujus vitæ, & exigua sint, & reparabilia; damna verò alterius & maxima sint, & ubi semel obtigerunt, immedicabilia ac sine remedio. Itaque super omnia crebrò habe in mente æternitatem; imitare Davidem Psalmo 76. *Cogitavi dies antiquos, & annos in mente habui; Et meditatus sum nocte cum corde meo: & excutabar, & scopobam spiritum meum, &c. Et dixi nunc capi: Hæc mutatio dextera Excelsi: Idem sentias, mi Auditor, & si hæcenus nihil solidi fecisti pro salute animæ tuæ; saltem nunc incipe; & scias hoc opus esse mutationem dextera Excelsi, qui solus efficere potest, & quidem dextera sua: duas si quidem manus habet Deus: ad unam pertinent prædestinati; ad alteram reprobi: roga igitur ut te adiuver & te immutet dextera sua, hoc est eâ manu quæ regit Prædestinatos Sap. 8. *Ideo accipient regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua reget eos, & brachio sancto defendet illos.* Hoc fac & vives, securus in hac vita, & beatus in altera. Amen.*

* * *